

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.091/2023/9. szám

A Debreceni Ítéltábla a Szűcs Péter Ügyvédi Iroda (cím, ügyintéző: dr. Szűcs Péter ügyvéd) által képviselt I. rendű felperes neve (cím) I. rendű, II. rendű felperes neve (cím) II. rendű és III. rendű felperes neve (cím) III. rendű felpereseknek – a dr. Felek Tímea ügyvéd (cím) által képviselt II. rendű alperes neve (cím) II. rendű alperessel szemben, amelynek pernyertessége érdekében az ifj. dr. Horváth Ferenc ügyvéd (cím) által képviselt beavatkozott neve (cím) beavatkozott, kártérítés megfizetése iránt indított perében a Miskolci Törvényszék 10.P.20.030/2019/210. számú ítélete ellen a felperesek 211. és a II. rendű alperes 212. sorsszám alatt előterjesztett fellebbezései folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét részben megváltoztatja.

A II. rendű alperes által az I. és a II. rendű felpereseknek fizetendő nem vagyoni kártérítés tőkeösszegét személyenként 18 000 000 (tizennyolcmillió) forintra, a II. rendű alperes által a III. rendű felperes részére fizetendő nem vagyoni kártérítés tőkeösszegét pedig 28 000 000 (huszonnyolcmillió) forintra felemeli azzal, hogy a II. rendű alperes ezen összegek után 2023. január 30. napjától a kifizetés napjáig köteles késedelmi kamatot fizetni.

A II. rendű alperes által a felperesek mint egyetemleges jogosultak részére fizetendő elsőfokú perköltséget 6 500 000 (hatmillió-ötszázezer) forintra felemeli, a felperesek által a beavatkozó részére egyetemlegesen fizetendő elsőfokú perköltséget pedig 26 416 (huszonhatezer-négyszázötvenhat) forintra leszállítja.

A II. rendű alperes által az állam részére fizetendő állam által előlegezett költséget 631 292 (hatszázharmincegyezer-kétszázkilencvenkettő) forintra felemeli, 13 140 (tizenháromezer-száznegyven) forint állam által előlegezett költséget pedig az állam visel.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi a II. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesek mint egyetemleges jogosultak részére 1 082 874 (egymillió-nyolcvankétezer-nyolcszázhetvennégy) forint másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy 3 800 800 (hárommillió-nyolcszázezer-nyolcszáz) forint le nem rótt fellebbezési illetéket az állam visel.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] Az I. és a II. rendű felperesek házastársak. Az első gyermekük: a III. rendű felperes 20... j.... 3.. napján 4 óra 30 perckor koponyatartás szülési mechanizmus szerint, 3250 gramm súllyal, 9/10-es APGAR-ral, érett leánygyermekként jött a világra a II. rendű alperes szülészeti osztályán. A születése utáni első óráját a szülőszobában a szüleivel töltötte. Ennek során a II. rendű felperes jelezte a II. rendű alperes alkalmazottainak, hogy a III. rendű felperes nagyon elcsendesedett. A jelzést követően a II. rendű alperes szülészeti osztályának munkatársai azt tapasztalták, hogy a III. rendű felperes lélegeztetésre szorul, ezért megkezdték az újraélesztését, amelyhez csatlakoztak az újszülött osztály alkalmazottai is. A szülészeti dekurzus és az újszülött megfigyelési lapok ellentmondásos tartalma miatt azonban nem lehet megállapítani, hogy a II. rendű felperes mikor értesítette a III. rendű felperes állapotáról a II. rendű alperes munkatársait, ők az újraélesztést mikor kezdték meg, és ennek során pontosan mikor és milyen módszereket és eszközöket alkalmaztak. Bár a III. rendű felperest sikerült újraéleszteni, oxigénhiányos állapotba került, amely miatt az egészsége károsodott. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság a 143. sorszámú közbenső ítéletében megállapította, hogy a II. rendű alperes teljes kártérítési felelősséggel tartozik a felpereseknek abból eredő kárukért, hogy 2013. január 31. napján a III. rendű felperes újraélesztése során nem kellő gondossággal járt el. A II. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró ítéltábla a Pf.I.20.289/2021/6. számú közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét helybenhagyta. A Kúria a Pfv.III.20.041/2022/2. számú végzésével visszautasította a II. rendű alperes által a jogerős közbenső ítélet ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmet.

[2] A III. rendű felperes jelenleg segédeszközzel kis időre felállítható, tartósabb üléshez támasztékot igényel. Földön fekvéssel önállóan forog, hason fekvéssel fejét nem emeli. Sarokülésbe feltolja magát, W ülésben rövid ideig tud ülni. A hangokra figyel, szemével tárgyakra fixál. Az alakformákat és a színeket el tudja különíteni. Valószínűleg jobb kezes, a kezeit azonban gyakran ökölben tartja, kitámasztani nem tud. Székletét, vizeletét nem tudja tartani, átlagosan naponta hatszor kell pelenkázni. A mosás, takarítás, teregetés, fertőtlenítés igénye egy vele azonos korú, de egészséges gyermeket jelentősen meghaladja. Etethetősége korlátozott, napi 3-4 alkalommal szondás táplálása szükséges, kis mennyiségű pépesített, szitán átszűrt étellel táplálható, mindemellett fecskendővel adva pépes, illetve folyékony tartalmat lenyel, de jelentős mennyiségű visszacsorgás jellemzi. Korábban félrenyeléses eredetű tüdőgyulladás és alsó légúti hurutok is jelentkeztek nála, ezek azonban jelenleg már nem fordulnak elő. A nehéz táplálhatóság miatt a szervezete vitaminhiányos, ezért immunerősítő és vitaminkészítményekre, továbbá gyógytápszerekre szorul. A gondozásához tápszonda, kompresszoros inhalátor, váladékelzívó szükséges. Az ízületi kontraktúrák megelőzése és az izomzat tömegének fenntartása érdekében naponta többször tornáztatni és masszírozni kell, amelyhez hengerpárnákra, ékpárnákra, gimnasztikai labdákra, gördeszákra, mobil bordásfalra, fogószékekre, masszázsszékre, járássegítő eszközökre és kerekesszékre szorul. Gyógytápszerekre, TSMT, DSGM és rTMS terápiát igényel, ezek hiányában ugyanis teljesen ágyhoz kötött lenne. Bár mozgássérült személyek szállítására alkalmas tömegközlekedést kísérővel igénybe tudna venni, ilyen járművek csak szórványosan fordulnak elő a hazai tömegközlekedésben, ezért indokolt őt személygépjárművel szállítani. Az állapotában lényeges javulás nem várható, erre tekintettel önálló mozgásra és önálló életvitelre sohasem lesz képes.

[3] Az I. és a II. rendű felpereseknek a III. rendű felperest követően még három gyermeke született. A legkisebb: C. Cs. B. 20... f..... 6. napján betöltötte a harmadik életévét, és már ő is óvodás. Amennyiben a III. rendű felperes egészséges lenne, az I. rendű felperes ezen időponttól kezdődően újra dolgozhatna a munkahelyén: a V. M. R. Szg., Szki. és Do.-ban, továbbá a korábbiakhoz hasonlóan egyéni vállalkozóként is szerezhetne jövedelmet. Ehelyett 20... m... 2. napjától kezdődően a Z.-i Cs.-ért A.-nál helyezkedett el napi négy órában.

[4] Az I. rendű felperes egyetemi végzettséggel rendelkezik és kiváló tanuló volt, köztársasági ösztöndíjjal. A II. rendű felperes gépészmérnök, a tanulmányait megfelelően végezte el. A kezdeti sikeres életutat követően a III. rendű felperes súlyos és maradandó egészségkárosodása alapvetően megváltoztatta az I. és a II. rendű felperesek életét. Mindketten tragédiaként élték meg az esetet, és bár az I. rendű felperes még évekig reménykedett abban, hogy a III. rendű felperesnél megindul a normál fejlődés, utóbb kénytelen volt elfogadni, hogy pozitív változás nem fog bekövetkezni. Mindezek hatására mind az I., mind a II. rendű felperes lelki-pszichés állapota negatív irányba változott. Az I. rendű felperes kötelezettségekhez való viszonyulása túlméretezetté vált, túlzottan azonosul a gondozói szereppel, az egyéb szerepei pedig háttérbe szorultak. Évek óta állandó és intenzív szorongást generáló félelemben él, hogy a III. rendű felperest hirtelen fogja elveszíteni. A II. rendű felperes személyiségében kényszeres tünetképzésre, hangulatzavarra, a lelki élet elsívárosodására, valamint paranoid vonatkoztatásos gondolat tartalmakra van utalás, a karakterneurózis határán álló normális személyiség lett. Ezek a negatív irányú pszichés változások tartósak, azokban változás, javulás vagy romlás attól függően várható, hogy miként alakul a III. rendű felperes egészségi állapota. Mindez közepesúlyos mértékben befolyásolja az I. és a II. rendű felperesek mindennapi életvitelét, társadalmi kapcsolatait.

[5] A felperesek a többször módosított keresetükben a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 318. §-a, a 339. §-ának (1) bekezdése, továbbá a 355. §-ának (1), (2) és (4) bekezdései alapján arra kérték a bíróságot, hogy kötelezze a II. rendű alperest az I. és a II. rendű felperesek részére személyenként 12 000 000 Ft, a III. rendű felperes részére pedig 22 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés és ezek járulékainak megfizetésére. Vagyoni kártérítésként az I. és a II. rendű felperesek mint egyetemleges jogosultak 2013. július 31. napjától 2023. január 31. napjáig 23 010 964 Ft, 2023. február 1-től kezdődően pedig havi 713 196 Ft ápolási és gondozási többletköltségre, 2015. augusztus 1. napjától 2023. január 31. napjáig 5 807 695 Ft, 2023. február 1. napjától kezdődően pedig havi 100 050 Ft háztartási humán erő-ráfordítási többletköltségre, 2013. október 7. napjától 2023. január 31. napjáig 3 138 578 Ft, 2023. február 1. napjától kezdődően pedig havi 27 744 Ft gyógyszerből és gyógyhatású készítményből eredő többletköltségre, 2016. február 1. napjától 2022. december 31. napjáig 414 170 Ft, 2013. január 1. napjától kezdődően pedig havi 4990 Ft pelenka többletköltségre, 105 316 Ft rehabilitációs eszközökből eredő többletköltségre, 2015. február 1. napjától 2023. január 31. napjáig 768 000 Ft, 2023. február 1. napjától pedig havi 8000 Ft mosási és ruhakopási többletköltségre, 2016. június 1. napjától 2023. január 31. napjáig 960 000 Ft, 2023. február 1. napjától pedig havi 12 000 Ft gyógypedagógiai többletköltségre, 2013. november 1. napjától 2023. január 31. napjáig 1 332 000 Ft, 2023. február 1. napjától pedig havi 12 000 Ft TSMT terápiából eredő többletköltségre, 2013. június 1. napjától 2016. január 31. napjáig 694 200 Ft DSGM terápiából eredő többletköltségre, 391 000 Ft rTMS terápiából eredő többletköltségre, 2013. január 31. napjától 2022. december 31. napjáig 6 407 693 Ft, 2023.

január 1. napjától kezdődően pedig havi 105 600 Ft üzemanyagköltségre, 2013. január 31. napjától 2022. december 31. napjáig 5 461 814 Ft, 2023. január 1. napjától kezdődően pedig havi 78 937 Ft kíséretből eredő többletköltségre tartottak igényt, valamennyi lejárt tétel esetében a középátlagos időponttól járó késedelmi kamattal együtt. Az I. rendű felperes ugyanakkor 2018. február 6. napjától 2023. január 31. napjáig 9 758 834 Ft és járulékai, 2023. február 1. napjától kezdődően pedig havi 189 526 Ft jövedelemveszteség megtérítését is kérte,

[6] A II. rendű alperes és a beavatkozó a keresetek elutasítását kérték. Arra hivatkoztak, hogy a felperesek nem igazolták a követeléseik összecsúszását, valamint a károkozó magatartás és a követeléseik közötti okozati összefüggést.

[7] Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletével kötelezte a II. rendű alperest, hogy fizessen meg az I. és a II. rendű felpereseknek személyenként 12 000 000 Ft-ot, a III. rendű felperesnek pedig 22 000 000 Ft-ot és ezen összegek után 2013. január 30. napjától a kifizetés napjáig az ítéletben foglalt mértékű kamatot. Kötelezte a II. rendű alperest arra is, hogy fizessen meg az I. és a II. rendű felpereseknek mint egyetemes jogosultaknak 46 756 050 Ft-ot és annak járulékait, 2023. február 1. napjától kezdődően pedig havi 691 456 Ft járadékot. Kötelezte továbbá a II. rendű alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperes részére 9 758 834 Ft-ot és járulékait, 2023. február 1. napjától kezdődően pedig havi 189 526 Ft járadékot. Az ezt meghaladó keresetet elutasította. Kötelezte a II. rendű alperest, hogy fizessen meg az I-III. rendű felpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 5 163 018 Ft perköltséget. Kötelezte az I-III. rendű felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg a beavatkozónak 38 100 Ft perköltséget. Kötelezte a II. rendű alperest, hogy fizessen meg az államnak – külön felhívásra – 625 361 Ft perköltséget, megállapította ugyanakkor, hogy 19 341 Ft perköltség és 1 500 000 Ft eljárási illeték az állam terhén marad. A járadékban marasztaló rendelkezéseket fellebbezésre tekintet nélkül végrehajthatónak nyilvánította.

[8] A határozatát azzal indokolta, hogy a II. rendű alperes a jogerős közbenső ítéletben foglalt magatartásával megsértette a III. rendű felperes testi épséghez és egészséghez való jogát, továbbá a felperesek családban éléshez fűződő jogát, amellyel jelentős immateriális sérelmet okozott a felpereseknek. Az I. és a II. rendű felperesek ugyanis minden nap kénytelenek szembesülni azzal, hogy a gyermekük az aggálymentes orvosszakértői vélemény tanúsága szerint nem képes az önálló életvitelre, állandó felügyeletre szorul, amelyben lényeges változás a jövőben sem várható. Emiatt a pszichológus szakvélemény alapján tartósan negatív irányú pszichés tünetek alakultak ki náluk, amelyek közepes mértékben kihatnak a mindennapi életvitelükre és a társadalmi kapcsolataikra is. Erre tekintettel az általuk személyenként követelt 12 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés a károsodáskor fennálló ár- és értékviszonyok tükrében nem volt eltúlzott, ezért a keresetet e körben teljes mértékben megalapozottnak találta. Helyt adott a III. rendű alperes nem vagyoni kártérítés iránti keresetének is, hiszen a II. rendű alperes visszafordíthatatlan testi és szellemi fogyatékosságot okozott neki, amely miatt képtelen az önálló életvitelre, egész életében állandó gondozásra, ápolásra és felügyeletre fog szorulni. Erre tekintettel a III. rendű felperes a károsodáskor fennálló ár- és értékviszonyok tükrében alappal tartott igényt 22 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés megfizetésére. A megítélt összegek után a II. rendű alperes a károsodást követő naptól: 2013. január 31. napjától a kifizetés napjáig késedelmi kamat fizetésére is köteles.

[9] A kiegészített orvosszakértői vélemény alátámasztotta, hogy a III. rendű felperes az egészségkárosodása miatt egy vele egykorú egészséges gyermeket meghaladó mértékű ápolást-gondozást igényel, amelynek keretében a pontosított keresetben írt időtartamban tornáztatásra, masszírozásra, lazításra, értelmi fejlesztésre, éjszakai ellátásra (váladékeszívásra), pelenkázásra, öltöztetésre szorul. Ezen időtartamra az I. és a II. rendű felperesek – a Kúria Pfv.III.20.200/2016/4. számú ítéletére hivatkozással – alappal számították fel a mindenkori garantált bérminimumot, levonva belőle a kórházban töltött időt, valamint a III. rendű felperes után járó családi pótlékot. Ez a számítási módszer megfelelt a bírói gyakorlatnak, azt a II. rendű alperes sem vitatta, ezért köteles megfizetni az I. és a II. rendű felperesek mint egyetemleges jogosultak részére a módosított kereset szerinti lejárt ápolási-gondozási többletköltséget és kártérítési járadékot.

[10] Az orvosszakértők igazolták azt is, hogy a III. rendű felperes az egészségkárosodása miatt egy vele egykorú egészséges gyermeket meghaladó mértékű háztartási humán erő ráfordítást igényel, amelynek keretében a pontosított keresetben írt többletidőtartamban főzés, pépesítés, pakolás, mosás, teregetés, vasalás, takarítás és fertőtlenítés szükséges. Ezen időtartamra az I. és a II. rendű felperesek – a Kúria Pfv.III.20.200/2016/4. számú ítéletére hivatkozással – alappal számították fel a mindenkori garantált bérminimumot, levonva belőle a kórházban töltött időt. Ez a számítási módszer megfelelt a bírói gyakorlatnak, azt a II. rendű alperes sem vitatta, ezért köteles megfizetni az I. és a II. rendű felperesek mint egyetemleges jogosultak részére a módosított kereset szerinti lejárt háztartási humán erő-ráfordítási többletköltséget és kártérítési járadékot is.

[11] A kiegészített orvosszakértői vélemény alátámasztotta a keresetlevélhez F/23. alatt csatolt patikai igazolásokban felsorolt gyógyszerek és készítmények, továbbá a keresetlevélhez F/24. alatt csatolt webáruházi igazolásban foglalt tételek indokoltságát, amelyek havi költsége 27 744 Ft. Az orvosszakértők igazolták a keresetlevélhez F/25. alatt csatolt beteg-életútban feltüntetett eszközök és készítmények szükségességét is, amelyek együttes költsége 36 799 Ft. Ezért a II. rendű alperes a módosított keresetben írt összegben köteles megfizetni az I. és a II. rendű felperesek mint egyetemleges jogosultak részére a gyógyszerből és gyógyhatású készítményekből eredő lejárt többletköltséget és kártérítési járadékot.

[12] Az orvosszakértők szerint a III. rendű felperest átlagban napi 6 alkalommal kell pelenkázni, amely folytán a térítésmentesen kapott napi 4 db pelenkán felül naponta további 2 db, havonta tehát további 60 db pelenkára szorul. Ennek költsége köztudomású ténynek minősül, azt ugyanakkor a felperesek által csatolt okiratok igazolták is. Ezért a II. rendű alperes a módosított keresetben írt összegben köteles megfizetni az I. és a II. rendű felperesek mint egyetemleges jogosultak részére a pelenkázásból eredő lejárt többletköltséget és kártérítési járadékot.

[13] A felperesek a keresetlevélhez F/26. és F/27. alatt csatolt fényképekkel és okiratokkal igazolták azon fejlesztő eszközök megvásárlását és bérletét, amelyeket a III. rendű felperes állapota miatt kellett beszerezniük. Ezen eszközök indokoltságát a kiegészített orvosszakértői vélemény, a beszerzési árakat pedig az aggálymentes ingószakvélemény igazolta. Mivel a felperesek e körben nem emelték fel a keresetüket, az eredeti kérelmük szerint 81 316 Ft beszerzési ár, továbbá 24 000 Ft kerekesszék bérleti díj, azaz mindösszesen 105 316 Ft megtérítésére tarthattak igényt.

[14] Az orvosszakértői vélemény alátámasztotta, hogy a III. rendű felperes nehezített étkeztetése, nyelészavara, nyelési lehetetlensége és a szondatáplálása miatt a ruházata, illetve az étkeztetéshez használt kendők, nyálkendők és ágyneműk fokozott cseréje, tisztántartása és mosása indokolt, amely egy vele egykorú egészséges gyermekhez képest mosási és ruhakopási többletköltségeket okoz. Mivel nincs olyan módszer, amellyel egzakt módon ki lehetne számítani e többletköltség pontos mértékét, ezért az I. és a II. rendű felperesek alappal követeltek általános kártérítést. Az általuk felszámított havi 8000 Ft nem volt eltúlzott, ezért a II. rendű alperes a módosított kereset szerinti összegben köteles megfizetni az I. és a II. rendű felperesek mint egyetemleges jogosultak részére a mosásból és ruhakopásból eredő lejárt többletköltséget és kártérítési járadékot.

[15] Azt követően, hogy C. Cs. B. 2018. február 6-án betöltötte a harmadik életévét, az I. rendű felperes – a III. rendű felperes egészségkárosodásának hiányában – munkába tudott volna állni a munkahelyén: a V. M. R. Szg., Szki. és D.o.-ban, továbbá a korábbiakhoz hasonlóan egyéni vállalkozóként is szerezhette volna jövedelmet. Ehelyett 2018. május 2. napjától kezdődően a Z.-i Cs.-ért A.-nál helyezkedett el napi négy órában, amelynek folytán keresetvesztése keletkezett. Ennek mértékét a keresetlevélhez F/31. és F/33. alatt csatolt okiratok, valamint a 208. sorszám alatti munkáltatói igazolás alapján az I. rendű felperes helyesen számította ki. Ezért a II. rendű alperes a módosított kereset szerinti összegben köteles megtéríteni az I. rendű felperes részére a lejárt és a jövőben havonta esedékessé váló jövedelemvesztését.

[16] A felperesek a keresetlevelükhöz F/35. alatt csatolt, valamint a 200. sorszám alatti beadványukhoz mellékelte okiratokkal igazolták, hogy a III. rendű felperes 2016. június 1. óta heti egy alkalommal, alkalmanként 3000 Ft díj ellenében gyógypedagógiai fejlesztésen vesz részt, amelynek szükségességét az orvosszakértői vélemény bizonyította. Ezért a II. rendű alperes a módosított kereset szerinti összegben köteles megfizetni az I. és a II. rendű felperesek mint egyetemleges jogosultak részére a gyógypedagógiai kezelésből eredő lejárt többletköltséget és kártérítési járadékot.

[17] A felperesek a keresetlevelükhöz F/36. alatt csatolt, valamint a 200. sorszám alatti beadványukhoz mellékelte okiratokkal igazolták, hogy a III. rendű felperes 2013. november 1. óta heti egy alkalommal, alkalmanként 3000 Ft díj ellenében TSMT terápián vesz részt, amelynek szükségességét az orvosszakértői vélemény bizonyította. Ezért a II. rendű alperes a módosított kereset szerinti összegben köteles megfizetni az I. és a II. rendű felperesek mint egyetemleges jogosultak részére a TSMT kezelésből eredő lejárt többletköltséget és kártérítési járadékot.

[18] A felperesek a keresetlevelükhöz F/37. alatt csatolt okirattal igazolták, hogy a III. rendű felperes 2013. június 1. és 2016. január 31. között heti egy alkalommal, alkalmanként 3000 Ft díj ellenében DSGM kezelésen vett részt, amelynek szükségességét az orvosszakértői vélemény bizonyította. Ezért a II. rendű alperes a módosított kereset szerinti összegben köteles megfizetni az I. és a II. rendű felperesek mint egyetemleges jogosultak részére a DSGM kezelésből eredő lejárt többletköltséget.

[19] A felperesek a keresetlevelükhöz F/38. alatt csatolt okirattal igazolták, hogy a III. rendű felperes 2017. július 2. és 2017. július 8., valamint 2017. július 22. és 2017. július 28. között összesen 391 000 Ft díj ellenében rTMS kezelésen vett részt, amelynek szükségességét az orvosszakértői vélemény bizonyította. Ezért a II. rendű alperes a módosított kereset szerinti összegben köteles megfizetni az I. és a II. rendű felperesek mint egyetemleges jogosultak részére az rTMS kezelésből eredő lejárt többletköltséget.

[20] Az orvosszakértői vélemény alátámasztotta, hogy az I. és a II. rendű felperesek indokoltan szállították a III. rendű felperest személygépkocsival az állapota miatt szükségessé vált orvosi kezelésekre és fejlesztésekre. Azt azonban, hogy ennek során a módosított keresetük szerinti távolságot tették meg, csupán 2018. december 31-ig igazolták, 2019. január 1-től kezdődően ugyanis semmi sem támasztotta alá, hogy a III. rendű felperest elvitték volna a B.-A.-Z. M.-i P.-i Szsz. által tartott fejlesztésekre. Ezért 2019-től kezdődően 20 512 km helyett 14 738 km után számította fel a felperesek módszerével kiszámított többletköltséget azzal, hogy 2023. január 1-től kezdődően – a keresettől ugyancsak eltérően – a NAV által közzétett havi üzemanyagnormával számolt. Ezért kötelezte a II. rendű alperest, hogy üzemanyagköltség címén fizessen meg az I. és a II. rendű felperesek mint egyetemleges jogosultak részére a 2013. január 31. és 2023. január 31. közötti időtartamra 5 838 487 Ft-ot, 2023. február 1-től kezdődően havi 67 063 Ft kártérítési járadékot, az ezt meghaladó keresetet pedig elutasította. Ugyanezen okok miatt 2019-től kezdődően a III. rendű felperes állapota miatt szükséges kíséret költségét 592 óra helyett 348 óra alapulvételével határozta meg. Ezért arra kötelezte a II. rendű alperest, hogy kíséreti költség címén fizessen meg az I. és a II. rendű felperesek mint egyetemleges jogosultak részére a 2013. január 31. és 2023. január 31. közötti időtartamra 4 290 668 Ft-ot, 2023. február 1-től kezdődően havi 46 423 Ft kártérítési járadékot, az ezt meghaladó keresetet pedig elutasította.

[21] A pertárgyértéket 55 102 544 Ft-ban határozta meg, amelyhez képest a felpereseket 97%-ban, a II. rendű alperest pedig 3%-ban találta pernyertesnek. A felperesek jogi képviselőtét ellátó ügyvéd díját a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) 3. §-a (2) bekezdésében írt összeg kétszeresében állapította meg az ügy bonyolultságára, valamint az igen kiterjedt bizonyítási eljárásra figyelemmel. Mindez – áfával növelten – 5 040 894 Ft-nak felelt meg, amelyre a felperesek a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. §-ának (3) bekezdése alapján teljes összegben jogosulttá váltak. Ezen felül a felperesek jogi képviselője alappal számított fel tárgyalásonként 36 600 Ft, mindösszesen tehát 256 200 Ft utazási költséget, így a felperesek 5 163 018 Ft perköltséget előlegeztek meg. A II. rendű alperes oldalán az R. szerinti összeg kétszeresének, azaz 3 969 208 Ft-nak megfelelő jogtanácsosi munkadíj, továbbá 500 000 Ft szakértői díjelőleg merült fel, amelyből a pernyertességének arányában 3%, azaz 134 076 Ft megtérítésére tarthatott igényt. Az egymással szemben fennálló perköltségigények összevezetése után a II. rendű alperest 5 163 018 Ft perköltség megfizetésére kötelezte az I-III. rendű felperesek mint egyetemleges jogosultak részére. A beavatkozó perköltségként a jogi képviselőjének munkadíját számította fel, amelynek összegét az R. alapján – a jogi képviselő munkájával arányban – 1 000 000 Ft + áfa, azaz 1 270 000 Ft-ban állapította meg, amelyből a beavatkozó az általa támogatott fél pernyertességének arányában 3%, azaz 38 100 Ft egyetemleges megtérítését követelhetette a felperesektől.

[22] A felperesek a fellebbezésükben elsődlegesen arra kérték az ítéltáblát, hogy részben változtassa meg az elsőfokú bíróság ítéletét, és emelje fel az I. és a II. rendű felpereseknek járó nem vagyoni kártérítést személyenként 18 000 000 Ft-ra, a III. rendű

felperesnek járó nem vagyoni kártérítést pedig 32 000 000 Ft-ra azzal, hogy a II. rendű alperes ezen összegek után 2023. január 30. napjától kezdődően köteles késedelmi kamatot fizetni. Kérték továbbá, hogy az ítéltábla kötelezze a II. rendű alperest 6 500 000 Ft elsőfokú perköltség egyetemleges megfizetésére is. Az elsődleges fellebbezési kérelmüket azzal indokolták, hogy az elsőfokú bíróság a 204. sorszámú végzésével jogszabálysértő módon utasította el a nem vagyoni kártérítési kereset megváltoztatása iránti kérelmüket arra hivatkozással, hogy az ár- és értékviszonyok változására alapítva nem lehet keresetet változtatni. A végzés indokolásában meghivatkozott Konzultációs Testület 73. sorszámú állásfoglalása ugyanis nem jogszabály, nincs kötelező ereje, továbbá jogsértő érvelést tartalmaz, hiszen a Pp. 214. §-a és 215. §-a (1) bekezdésének a) pontja nem tesz különbséget elsődleges és másodlagos új tények között. A felpereseket megillető nem vagyoni kártérítés összecszerúságát becslés alapján lehet meghatározni, amelynek során figyelemmel kell lenni – egyebek mellett – a bírói gyakorlatra, valamint a kárkori és az elbíráláskori ár- és értékviszonyokra. Bár a keresetindításkor meg kell határozni a követelt nem vagyoni kártérítés összegét, ekkor még nem lehet tudni, hogy az elbíráláskor milyen ár- és értékviszonyok fognak uralkodni. Amennyiben e körben a kárkori viszonyokhoz képest jelentős változás áll be, kizárólag keresetváltoztatás útján lehet biztosítani azt, hogy a nem vagyoni kártérítés betöltse a funkcióját, és olyan ellentételezést nyújtson a károsultaknak, amely az elbíráláskori ár- és értékviszonyok között is alkalmas az őket ért immateriális sérelmek kompenzációjára. Ezért az elbíráláskori ár- és értékviszonyok jelentős változása olyan tény, amelyre alapítva a keresetváltoztatást engedélyezni kell, különös figyelemmel arra is, hogy a felperesek nemcsak a tényállításaikat, hanem jogállításukat is megváltoztatták, hiszen a kárkori helyett az elbíráláskori viszonyokat kérték figyelembe venni, és csak az elbírálástól kezdődően kérték kamatot.

[23] A felperesek a fellebbezésükben másodlagosan azt kérték, hogy az ítéltábla helyezze hatályon kívül az elsőfokú bíróság ítéletének a nem vagyoni kártérítési keresetet érintő rendelkezéseit, és e körben utasítsa az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára. Arra hivatkoztak, hogy amennyiben az ítéltábla a keresetváltoztatás iránti kérelmüknek helyt ad, de arra az álláspontra helyezkedik, hogy ennek folytán olyan eljárási cselekményeket kellene lefolytatni, amelyekre másodfokon nincs lehetőség, akkor e körben meg kell ismételni az elsőfokú eljárást.

[24] A felperesek harmadlagos fellebbezési kérelme arra irányult, hogy az ítéltábla részben változtassa meg az elsőfokú bíróság ítéletét, és emelje fel a II. rendű alperes által fizetendő elsőfokú perköltséget 5 297 094 Ft-ra. Érvelésük szerint az elsőfokú bíróság ugyan helyt adott azon kérelmüknek, amelyben a Pp. 83. §-a (3) bekezdésének alkalmazását kérték, mégis a Pp. 83. §-ának (2) bekezdése alapján számolta el a felek elsőfokú perköltségét, amely sérti az eljárási szabályokat.

[25] Kérték továbbá azt is, hogy az ítéltábla mellőzze azt az elsőfokú rendelkezést, amely a beavatkozó perköltségének megfizetésére kötelezte őket, és kötelezze a beavatkozót 300 000 Ft + áfa elsőfokú perköltség megfizetésére. Arra hivatkoztak, hogy a Pp. 83. §-ának (3) bekezdése alapján nem lehet alkalmazni a részleges pernyertességre vonatkozó perköltség-számítási szabályokat, ezért nem lehet őket marasztalni a beavatkozó perköltségében. Mivel pedig a beavatkozó aktívan részt vett a perben, és a jogi képviselőjüknek többletmunkát okozott, a Pp. 90. §-ának (2) bekezdése alapján köteles a beavatkozással felmerült többletköltségeik megfizetésére.

[26] A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme arra irányult, hogy az ítéltábla hagyja helyben az elsőfokú ítéletnek a felperes által fellebbezett részét. Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság jogszerűen utasította el a nem vagyoni kártérítést érintő keresetváltoztatást. Az elsődleges és másodlagos új tények elhatárolása nem jogszabálysértő, hanem a Pp. 215. §-a (1) bekezdésének a) pontján alapul, amely megköveteli, hogy a keresetváltoztatás álljon közvetlen okozati összefüggésben az új ténnyel. Ennek a feltételnek pedig az infláció növekedése nem felel meg, hiszen az nem függ össze az érvényesített joggal. A BH2022.123. szám alatt közzétett eseti döntés szerint sem a bírói gyakorlat, sem pedig az ár- és értékviszonyok nem tekinthetők meghatározónak a nem vagyoni kártérítés mértékének megállapítása során, azt ugyanis mindig egyedileg kell mérlegelni. A nem vagyoni hátrány a keresetlevél benyújtásakor számszerűsíthető, ha az utóbb változik, a keresetváltoztatás engedélyezhető, az infláció változása azonban a kereset megváltoztatását nem indokolhatja. Az elsőfokú bíróság elírás folytán hivatkozott a Pp. 83. §-ának (3) bekezdésére, valójában – helyesen – a Pp. 83. §-ának (2) bekezdése alapján döntött a perköltség viseléséről.

[27] A beavatkozó fellebbezési ellenkérelme szintén arra irányult, hogy az ítéltábla hagyja helyben az elsőfokú ítéletnek a felperes által fellebbezett részét. Egyetértett azokkal az indokokkal, amelyek alapján az elsőfokú bíróság elutasította a nem vagyoni kártérítés iránti keresetváltoztatást. Az ár- és értékviszonyok változása önmagában nem elég a keresetváltoztatáshoz, az ugyanis nemcsak a felpereseket, hanem mindenkit érint, és a II. rendű alperes működési körén kívüli oknak minősül. Érvelése szerint alaptalan a neki járó perköltséget érintő fellebbezési kérelem is, hiszen függő beavatkozóknak minősül, így kizárólag a beavatkozással felmerült többletköltségek megfizetésére lenne kötelezhető, ilyen kiadások azonban jelen perben nem merültek fel.

[28] A II. rendű alperes a fellebbezésében arra kérte az ítéltáblát, hogy részben változtassa meg az elsőfokú bíróság ítéletét, és szállítsa le az I. és a II. rendű felpereseknek járó nem vagyoni kártérítést személyenként 8 000 000 Ft-ra, a III. rendű felperesnek járó nem vagyoni kártérítést pedig 12 000 000 Ft-ra. Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság a bírói gyakorlat, a károsodáskor fennálló ár- és értékviszonyok, valamint a beszerzett szakvélemények tükrében aránytalanul magas nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte őt. Érvelése szerint az I. és a II. rendű felpereseket ért immateriális sérelmet enyhítette, hogy a III. rendű felperest követően három egészséges gyermekük is született. Utalt a BH2022.123. szám alatt közzétett eseti döntésre, amely hasonló tényállás mellett, de 2011. évi ár- és értékviszonyok között a szülők részére személyenként 9 000 000 Ft, a gyermeknek pedig 18 000 000 Ft nem vagyoni kártérítést ítélt meg.

[29] Kérte továbbá, hogy az ítéltábla szállítsa le az ápolási és gondozási többletköltséget 11 505 473 Ft-ra, valamint havi 206 598 Ft-ra. Arra hivatkozott, hogy a felperesek ugyan igazolták az ápolási-gondozási többlettevékenységük időszükségletét, azonban a BH2022.123. szám alatt közzétett eseti döntés értelmében bizonyítaniuk kellett volna azt is, hogy e többlettevékenységeket ténylegesen elvégezték-e, és ha igen, milyen időtartamban. E kötelezettségüknek nem tettek eleget, ezért csak az általuk követelt időtartama fele része után jár nekik kártérítés. A tényállásaikat ugyanis a kihallgatott tanúk nem igazolták, ők ugyanis a saját bevallásuk szerint csupán kis időt szoktak a felperesekkel tölteni, így a vallomásaik nem tartalmaztak érdemi bizonyítékot, hanem csupán az I. rendű felperes elmondásán alapultak. Erre tekintettel a felperesek nem igazolták a tornáztatás, az

éjszakai ellátás, a masszázs, az értelmi fejlesztés, a pelenkázás és az öltöztetés valós időtartamát. Az a tény pedig, hogy az I. és a II. rendű felperesek a III. rendű felperes születése után három gyermeket is vállaltak, arra utal, hogy nem jelent számukra erőn felüli megterhelést a III. rendű felperes ellátása. Ezért az őket megillető ápolási és gondozási többletköltséget nem a III. rendű felperes állapota, hanem a szüleinek életvitele, igény szintje és gyermeknevelésbe vetett hite alapján kell megítélni.

[30] A fellebbezése kiterjedt arra is, hogy az ítéltábla szállítsa le a háztartási humán erő-ráfordítási többletköltséget 2 903 847 Ft-ra, valamint havi 50 025 Ft-ra. Arra hivatkozott, hogy az I. és a II. rendű felperesek ezen tétel esetében is csak a módosított kereset szerinti időtartam fele része után követelhetnek kártérítést, mert nem igazolták az általuk elvégzett főzés, pépesítés, mosás, teregetés és takarítás valós időtartamát. Épp ellenkezőleg: C. I.-né tanúvallomása kifejezetten cáfolta, hogy az I. rendű felperes minden esetben pépesítené a III. rendű felperes ételét, mert azt vallotta, hogy a III. rendű felperes időnként tápszert is kap.

[31] Kérte továbbá, hogy az ítéltábla szállítsa le a gyógyszerek és a gyógyhatású készítmények után járó többletköltséget 1 569 289 Ft-ra, valamint havi 13 872 Ft-ra. Érvelése szerint az elsőfokú ítélet 4. és 19. pontjai ellentmondást tartalmaznak, mert noha az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a III. rendű felperesnél már nem fordul elő félrenyelésből eredő tüdőgyulladás és alsó légúti hurut, mégis kötelezte őt az ezek kezelésére szolgáló Berodual és Actil Duo gyógyszerek díjának megtérítésére. A felperesek nem bizonyították a gyógyszerek és a gyógyhatású készítmények adagolását sem, így csak az általuk követelt összeg felére tarthatnak igényt.

[32] A fellebbezése kiterjedt arra is, hogy az ítéltábla utasítsa el a pelenka többletköltség megtérítése iránti keresetet, mert a felperesek nem igazolták, hogy a III. rendű felperest a térítésmentes pelenkán felül naponta kétszer kell pelenkázni. Kérte továbbá, hogy az ítéltábla utasítsa el a rehabilitációs eszközök többletköltségének megtérítése iránti keresetet is, mert a felperesek nem bizonyították, hogy valóban használják-e a keresettel érintett fejlesztőgépeket és eszközöket. A fellebbezésben elutasítani kérte a mosási és ruhakopási többletköltség megtérítése iránti keresetet is, mert a felperesek pontosan kimunkálhatták és igazolhatták volna e kártétel összecszerűségét, így azt általános kártérítésként nem lehetett volna megítélni nekik, a nehezített étkeztetésből eredő problémák pedig egy egyszerű előke használatával egyébként is megelőzhetőek lettek volna.

[33] Kérte továbbá, hogy az ítéltábla szállítsa le a gyógypedagógiai kezelés költségét 480 000 Ft-ra és havi 9000 Ft-ra, a TSMT kezelés költségét 666 000 Ft-ra és havi 9000 Ft-ra, a DSGM kezelés költségét pedig 347 100 Ft-ra. Érvelése szerint a III. rendű felperes csak 2016. június 1-től 2018. december 31-ig kapott gyógypedagógiai kezelést, 2013. november 1-től 2016. december 31-ig TSMT kezelést, és 2013. június 1-től 2016. január 31-ig DSGM terápiát, ezért az I. és a II. rendű felperesek az ezt meghaladó időszakra ezen címen nem követelhetnek kártérítést. Emellett életszerűtlen, hogy a III. rendű felperes az állapota miatt egyetlen kezelést sem hagyott ki, azaz minden egyes kezelésen részt vett.

[34] A fellebbezése kiterjedt arra is, hogy az ítéltábla elsődlegesen utasítsa el az üzemanyag- és kíséreti költség megtérítése iránti keresetet, másodlagosan pedig szállítsa le az

üzemanyagköltséget 2 979 243 Ft-ra és havi 33 526 Ft-ra, a kíséreti költséget pedig 2 145 334 Ft-ra és havi 23 244 Ft-ra. Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú ítélet szerint a III. rendű felperest mozgássérült személyek szállítására alkalmas tömegközlekedési eszközzel is lehetne szállítani, ezért az I. és a II. rendű felperesek nem követelheték a gépkocsival történő szállítás és a kíséret költségének megtérítését. Az orvosszakértők túlterjeszkedtek a kompetenciájukon, amikor úgy foglaltak állást, hogy ilyen járművek csak szórványosan fordulnak elő a hazai tömegközlekedésben, ezért erre nem lehetett volna érdemi döntést alapítani. A III. rendű felperes és a kísérője pedig egyébként is kérhetett volna utazási költségtérítést a 217/1997. (XII.01.) Korm. rendelet alapján.

[35] Kérte továbbá, hogy az ítéltábla szállítsa le az I. rendű felperesnek járó jövedelemveszteséget 480 000 Ft-ra, valamint havi 9000 Ft-ra. Érvelése szerint az elsőfokú bíróság elmulasztotta levonni azokat az időszakokat, amikor az I. rendű felperes a legkisebb gyermekének elkerülhetetlen megbetegedései folytán akkor sem tudott volna munkát végezni, ha a III. rendű felperes nem szenvedett volna egészségkárosodást. Kérte azt is, hogy az ítéltábla mérsékelje a felpereseket megillető jogi képviselői munkadíjat az R-ben írt összegre, valamint kötelezze az I. és a II. rendű felpereseket arra, hogy évenként igazolják a II. rendű alperesnek a III. rendű felperes egészségi állapotát, hiszen a II. rendű alperes csak így fogja tudni megállapítani, hogy megilleti-e őket még a részükre megítélt kártérítési járadék, vagy nem.

[36] A felperesek a fellebbezési ellenkérelmükben azt kérték, hogy az ítéltábla hagyja helyben az elsőfokú ítéletnek a II. rendű alperes által fellebbezett rendelkezéseit.

[37] Érvelésük szerint a BH2022.123. szám alatt közzétett eseti döntés nem támasztja alá a II. rendű alperes azon fellebbezési kérelmét, amely a nem vagyoni kártérítés leszállítására irányul, mert e határozat azt bizonyítja, hogy a bíróságok már a 2011. évi ár- és értékviszonyok között is magasabb nem vagyoni kártérítést ítélték meg a hasonló mértékben károsodott gyermekek és szüleik részére, mint amire a II. rendű alperes az általa fizetendő nem vagyoni kártérítést leszállítani kéri. A bírói gyakorlat tükrében az elsőfokú bíróság által megítélt nem vagyoni kártérítés egyáltalán nem eltúlzott. Az a tény pedig, hogy az I. és a II. rendű felpereseknek utóbb három egészséges gyermeke született, nem csökkenti a III. rendű felperes egészségkárosodása folytán őket ért sérelmet, hanem épp ellenkezőleg: hatalmas többlettráfordítást igényel tőlük.

[38] A fellebbezés meg nem engedett ellenkérelem-változtatást tartalmaz, mert a II. rendű alperes az elsőfokú eljárásban nem vitatta, hogy a szülők – az általuk állított időtartamban – ténylegesen ápolják és gondozzák a III. rendű felperest. Ezt a tényt ugyanakkor igazolták az I. rendű felperes és a kihallgatott tanúk nyilatkozatai, olyan tanú pedig nem létezik, aki napi 24 órát a felperesek otthonában tartózkodik. Meg nem engedett ellenkérelem-változtatásnak minősül az is, hogy a II. rendű alperes a fellebbezésében vitássá tette a háztartási többlettevékenységek elvégzését, ezt ugyanis az elsőfokú eljárásban még nem vitatta. Az I. rendű felperes nyilatkozata és a kihallgatott tanúk vallomásai ugyanakkor ezt a tényt is kellő mértékben alátámasztották. A Berodual és az Actil Duo indokoltságát a szakvélemény, a gyógyszerek és a gyógyhatású készítmények adagolását pedig a keresetlevélhez csatolt betegéletút és patikai igazolások bizonyították. A fellebbezés azon része is tiltott ellenkérelem-változtatást tartalmaz, amelyben a II. rendű alperes vitássá tette a többletpelenka megvásárlásának tényét, mindezt azonban az I. rendű felperes előadása és a

kihallgatott tanúk vallomása szintén igazolta. Meg nem engedett ellenkérelem-változtatás volt az is, hogy a II. rendű alperes a fellebbezésében vitássá tette a rehabilitációs eszközök használatát, amelyet azonban szintén alátámasztott az I. rendű felperes előadása és a tanúk vallomása. A mosási többletköltség mértéke valóban kikalkulálható, a ruhakopási többletköltség azonban nem, ezért az elsőfokú bíróság e körben jogszerűen alkalmazott általános kártérítést, és annak összegét is mértéktartó módon határozta meg. Az, hogy C. Cs. B. az I. rendű felperes munkába állása után gyakran megbetegedett volna, csupán egy feltételezés, amelyet a II. rendű alperes nem igazolt, mint ahogy azt sem, hogy emiatt mennyivel lett volna kevesebb az I. rendű felperes jövedelme. E jövedelem ugyanakkor ebben az esetben sem csökkent volna, mert a beteg gyermek felügyeletéről a nagyszülők vagy szabadságolás útján a szülők gondoskodtak volna. A gyógypedagógiai és a TSMT kezelések a csatolt okiratok szerint 2016. december 31. napja után is folytatódtak, a DSGM terápia azonban 2016. január 31-én befejeződött, így ennek költségeit csak eddig az időpontig érvényesítették. Azt, hogy a III. rendű felperes részt vett a kezeléseken, szintén okiratok igazolják, amelyet a II. rendű alperes már nem tehet vitássá, az ellenkérelmét ugyanis a fellebbezésében nem változtathatja meg. Orvosszakértői kompetenciába tartozik annak megállapítása, hogy indokolt-e a III. rendű felperes gépkocsival történő szállítása, ezért a szakvéleménnyel szemben a II. rendű alperesnek kellett volna bizonyítania, hogy a III. rendű felperes által használt útvonalakon mozgássérültek szállítására alkalmas tömegközlekedési eszközök járnak, amelyet nem tett meg. Arra pedig, hogy a felperesek utazási költségterítést vehettek volna igénybe, először csupán a fellebbezésében hivatkozott, így ez az ellenkérelem-változtatás sem megengedhető.

[39] Alaptalan a perköltséggel szembeni fellebbezés is, mert az ügy bonyolultsága miatt jelentős jogi képviselési munkát kellett végezni, amelyben az is közrehatott, hogy a II. rendű alperes mindent vitássá tett. A fellebbezés részeként nem lehet kérni az elsőfokú ítélet kiegészítését, e kérelem ugyanakkor érdemben sem helyes, mert a III. rendű felperes állapotában nem várható javulás, így nincs szükség arra, hogy azt az I. és a II. rendű felperesek évente leigazolják a II. rendű alperes felé.

[40] Az ítéltábla a fellebbezések elbírálása során nem lépte át a fellebbezési kérelmek és ellenkérelmek korlátait [Pp. 370. §-ának (1) bekezdése], olyan eljárási szabálysértést vagy téves anyagi pervezetést ugyanis, amely erre okot adott volna, nem észlelt [Pp. 370. §-ának (2)-(4) bekezdései]. Ezért nem érintette az elsőfokú ítélet azon rendelkezéseit, amelyek részben elutasították az üzemanyag- és a kíséreti többletköltség megtérítése iránti keresetet, valamint amelyek a II. rendű alperes fellebbezésében nem támadott marasztási összegek erejéig helyt adtak a keresetnek. Erre tekintettel az ítéltábla kizárólag az elsőfokú ítélet egyéb részeit bírálta felül, amelynek során nemcsak abban foglalt állást, hogy a II. rendű alperes alappal kérte-e a megítélt nem vagyoni és vagyoni kártérítés leszállítását az általa meghatározott összegre, hanem – a Pp. 365. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel – abban is, hogy az elsőfokú bíróság jogszerűen utasította-e el a nem vagyoni kártérítési kereset megváltoztatása iránt előterjesztett kérelmet, és ha nem, a megváltoztatott kereset folytán a felperesek alappal kérték-e a megítélt nem vagyoni kártérítés felemelését a fellebbezésükben írt összegre. Emellett az ítéltáblának – az erre irányuló fellebbezési kérelmek és ellenkérelmek korlátai között – felül kellett bírálnia az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezéseit is. Ennek eredményeként a felperesek fellebbezését túlnyomórészt alaposnak, a II. rendű alperes fellebbezését pedig alaptalannak találta.

[41] Egyetértett a felperesek azon érvelésével, amely szerint az elsőfokú bíróság tévesen utasította el a nem vagyoni kártérítési kereset megváltoztatása iránt előterjesztett kérelmüket. A Pp. 215. §-a (1) bekezdése a) pontjának 2021. január 1. napjától hatályos, így e kérelem elbírálása során már alkalmazandó szövege értelmében ugyanis a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően a kereset megváltoztatásának az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig törvény eltérő rendelkezése hiányában akkor van helye, ha a keresetváltoztatás – a bármelyik fél által előterjesztett – új tényállítással áll közvetlen okozati összefüggésben. A felperesek új tényként arra hivatkoztak, hogy a kárkori ár- és értékviszonyok a perfelvétel lezárását, azaz 2019. október 21. napját követően: a 2022. évben elszabadult infláció miatt jelentős mértékben megváltoztak, amely indokoltá teszi azt, hogy a nem vagyoni kártérítés iránti keresetüket az elbíráláskori ár- és értékviszonyokhoz igazíthassák. Ez az érvelés alapos is volt, hiszen a felperesek 200. sorszámú beadványához csatolt okiratokkal igazolt, de ettől függetlenül köztudomásúnak is minősülő tény az, hogy 2022 őszétől kezdődően az infláció a korábbiakhoz képest jelentősen és tartósan megemelkedett, amely folytán a kárkori ár- és értékviszonyok a keresetváltoztatási kérelem előterjesztésének időpontjára: 2022. december 14-re jelentősen megváltoztak. Márpedig, ahogy arra a Kúria legutóbb a BH2023.36. szám alatt közzétett Pfv.III.20.110/2020/6. számú ítéletének [20] pontjában rámutatott: „... [az 1959. évi] Ptk-n alapuló ítélkezési gyakorlat is lehetőséget teremtett arra, hogy ha a károkozás, illetőleg az elbírálás idején irányadó ár- és értékviszonyokban olyan jelentős eltérés mutatkozik, amely miatt a kártérítés a reparációs célt nem szolgálja, a bíróság – kellő indokok alapján – az időközben bekövetkezett ár- és értékviszonyok változását kifejező, az elbírálás idején érvényesülő értékviszonyok alapulvételével határozza meg [az 1959. évi] Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése szerinti sajátos cél kielégítését szolgáló nem vagyoni kártérítés összegét (EBH2009.2041., BH2007.6.).” Mindez azt jelenti, hogy a kárkori ár- és értékviszonyok perfelvétel lezárása után bekövetkezett jelentős megváltozása a Pp. 214. §-a (3) bekezdésének a) pontja szerint olyan új ténynek minősül, amely nyilvánvalóan és közvetlenül összefügg a felperesek nem vagyoni kártérítési keresetével, így az a Pp. 215. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján feljogosította őket e keresetük megváltoztatására.

[42] Erre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság által elkövetett eljárási szabálysértést kiküszöbölte akként, hogy a Pp. 219. §-ának (1) bekezdése alapján engedélyezte a keresetváltoztatást, és a Pp. 222. §-ának (2) bekezdése alapján felhívta a II. rendű alperest, valamint a beavatkozót a megváltoztatott keresettel kapcsolatos perfelvételi nyilatkozataik előterjesztésére, amelynek mindketten eleget is tettek, hiszen a másodfokú tárgyaláson előadott ellenkérelmükben a felemelt nem vagyoni kártérítési keresetet is elutasítani kérték, részben a II. rendű alperes fellebbezésében már kifejtett indokok miatt, részben pedig azért, mert a 2022. évi infláció a Központi Statisztikai Hivatal (a továbbiakban: KSH) szerint 14,5% lett, amelyre szinte teljes mértékben fedezetet nyújt a 2022-ben irányadó jegybanki alapkamat. Ezen eljárási cselekmények lefolytatását követően az ítéltábla a Pp. 383. §-ának (3) bekezdése alapján – a felülbírálati jogkörének korlátai között – érdemben elbírálhatta a felperesek megváltoztatott nem vagyoni kártérítési keresetét, amelyet túlnyomórészt megalapozottnak talált.

[43] Az 1959. évi Ptk. 355. §-ának (1) és (4) bekezdései értelmében a nem vagyoni kártérítés célja a károsultat ért immateriális sérelmek vagyoni eszközökkel történő hozzávetőleges kompenzálása, ezért a nem vagyoni kártérítés összegének arányban kell állnia a bekövetkezett nem vagyoni sérelmek súlyával és következményeivel. Azt, hogy a felpereseket a II. rendű alperes magatartása miatt milyen nem vagyoni hátrányok érték, az

elsőfokú bíróság a bizonyítékok logikus és okszerű mérlegelésével helyesen állapította meg, és azokat kellő súllyal figyelembe is vette. Az általa e körben kifejtett indokolással az ítéltábla is maradéktalanul egyetért, azt megismételni nem kívánja. A II. rendű alperes fellebbezésének tükrében csupán arra mutat rá, hogy nem csökkenti az I. és a II. rendű felperesek immateriális sérelmeit az a tény, hogy a III. rendű felperest követően három egészséges gyermekük született. Mindez ugyanis nem változtat azon, hogy az első gyermekük: a III. rendű felperes súlyos és visszafordíthatatlan egészségkárosodásának lelki és fizikai terheit szülőként egész életükben nekik kell viselniük, erre hivatkozással tehát a megítélt nem vagyoni kártérítést nem lehet leszállítani.

[44] Nem értett egyet az ítéltábla a II. rendű alperes azon érvelésével sem, amely szerint a nem vagyoni kártérítés összegének megállapítása során nincs jelentősége a kárkori vagy az elbíráláskori ár- és értékviszonyoknak, valamint a hasonló ügyekben követett bírói gyakorlatnak. Ahogy ugyanis azt a Kúria épp a II. rendű alperes által felhívott, BH2022.123. számon közzétett, Pfv.III.20.566/2021/5. számú ítéletének [32] pontjában kifejtette: a nem vagyoni kártérítés mértékének meghatározása során „...abban a kérdésben kell állást foglalni, hogy a bíróságok a nem vagyoni hátrányokat teljes körűen feltárták-e, azokat kellő súllyal értékelték-e, valamint ennek során figyelemmel voltak-e a kár bekövetkeztetési értékviszonyokra és a hasonló tényállású ügyekben kialakult bírói gyakorlatra (Kúria Pfv.III.20.748/2020/4.). Lényeges ugyanakkor, hogy a más, összehasonlításra alkalmas ügyekben hozott döntéseket nem lehet automatikusan alapul venni, mert az egyéni körülmények és az egészségkárosodásból származó hátrányok különbsége az, ami alapot adhat az eltérő mértékű nem vagyoni kártérítés megállapítására. [...] A nem vagyoni kártérítés összegének meghatározása során tehát a bírói gyakorlat összehasonlításra alkalmas más ügyekben hozott döntését is értékelni kell, de ez nem jelenthet mechanikus, számszerűsíthető összevetésen alapuló vizsgálatot (Kúria Pfv.III.22.392/2016/6.). Ez azt is jelenti, hogy a bírói gyakorlatban formálódó értékszínvonal a kártérítési összeg meghatározásának csak a nagyságrendi behatárolásához ad szempontot.” Mindezek miatt a II. rendű alperes tévesen értelmezte az általa hivatkozott kúriai határozatot, az ugyanis nem változtatott azon a bírói gyakorlaton, hogy a megítélt nem vagyoni kártérítésnek ki kell elégitenie az egységesség követelményét, azaz azt a jogos társadalmi igényt, hogy a hasonló időszakban bekövetkezett, hasonló mértékű sérelmekért hasonló nagyságrendű nem vagyoni kártérítés kerüljön megállapításra.

[45] A felpereseket megillető kompenzáció nagyságrendjének meghatározása során azonban nem a kárkori, hanem az elbíráláskori ár- és értékviszonyokat kellett figyelembe venni. A 2022 őszétől kezdődően elszabadult infláció miatt ugyanis a kárkori: 2013. évi ár- és értékviszonyok alapulvételével megállapított kártérítési összeg az azóta jelentősen megváltozott elbíráláskori ár- és értékviszonyok között már a kár bekövetkeztétől a kifizetésig számított törvényes mértékű késedelmi kamattal együtt sem lenne alkalmas a felpereseket ért immateriális sérelmek hozzávetőleges kiegyenlítésére. E körben a beavatkozó érvelésével szemben nem annak volt jelentősége, hogy a KSH szerint a 2022. évi infláció éves átlaga az általa összeállított fogyasztói kosár alapulvételével végül mindössze 14,5% lett, hanem annak, hogy 2022 őszétől kezdődően a korábbiakhoz képest olyan nagymértékű, tartós (jelenleg is fennálló) általános áremelkedés következett be, amely jelentősen megváltoztatta az uralkodó ár- és értékviszonyokat. Mindezt nemcsak a felperesek 200. sorsszámú beadványához F/7. alatt csatolt okiratok igazolták, hanem a köztudomás is. Márpedig az ár- és értékviszonyok ilyen mértékű megváltozását a Kúria BH2023.36. szám alatt közzétett Pfv.III.20.110/2020/6. számú ítélete tükrében nem lehetett figyelmen kívül hagyni a nem

vagyoni kártérítés összecszerűségének meghatározása során, ez ugyanis elzárta volna a felpereseket attól, hogy olyan vagyoni kárpótlás kapjanak, amely az elbírálás időpontjában is alkalmas az őket ért immateriális sérelmek kompenzálására, ekként megfelel az 1959. évi Ptk. 355. §-ának (1) és (4) bekezdéseiben írt reparációs célnak.

[46] Azt, hogy a bíróságok hasonló sérelmek esetén milyen mértékű nem vagyoni kártérítést ítélnek meg, jól példázza a Kúria Pfv.III.20.210/2017/4. számú ítélete, amely a születésekor kialakult oxigénhiány miatt a III. rendű felpereshez hasonlóan súlyosan károsodott gyermeknek a születéskori, azaz 2009. évi ár- és értékviszonyok között 18 000 000 Ft, az őt ápoló édesanyjának pedig 8 000 000 Ft nem vagyoni kártérítést ítélt meg. Jó viszonyítási alap a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.676/2017/4. számú ítélete is, amely egy 23 évesen éberkómába került károsultnak a károsodáskor, azaz 2010-ben uralkodó ár- és értékviszonyok között 20 000 000 Ft, az őt ápoló szüleinek pedig személyenként 10 000 000 Ft nem vagyoni kártérítést állapított meg. Megfelelő példa a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.548/2018/9. számú ítélete is, amely a születésekor kialakult oxigénhiány miatt a III. rendű felpereshez hasonlóan súlyosan károsodott gyermeknek a születéskori, azaz 2008. évi ár- és értékviszonyok között 20 000 000 Ft, az őt ápoló édesanyjának pedig 10 000 000 Ft nem vagyoni kártérítést ítélt meg. Végül helytálló viszonyítási alap a Kúria Pfv.III.20.022/2020/4. számú ítélete is, amely a III. rendű felpereshez hasonló sérelmet szenvedett gyermeknek az elbíráláskor, azaz 2019-ben uralkodó ár- és értékviszonyok között 25 000 000 Ft, az őt ápoló édesanyjának pedig 15 000 000 Ft nem vagyoni kárpótlást nyújtott.

[47] Ezen ítéltetek jól mutatják, hogy az elbíráláskori, azaz 2023. évi ár- és értékviszonyok között az elsőfokú bíróság által megítélt nem vagyoni kártérítés egyik felperes esetében sem alkalmas az őt ért immateriális sérelem hozzávetőleges orvoslására. Ezért az ítéltábla az I. és a II. rendű felpereseket megillető nem vagyoni kártérítés tőkeösszegét személyenként 18 000 000 Ft-ra, a III. rendű felperesnek járó nem vagyoni kártérítés tőkeösszegét pedig 28 000 000 Ft-ra felemelte azzal, hogy a II. rendű alperes ezen összegek után csak az elsőfokú elbírálástól, azaz 2023. január 30-tól köteles késedelmi kamatot fizetni. Kizárólag ez a nem vagyoni kárpótlás áll ugyanis arányban a II. rendű alperes által okozott nem vagyoni sérelmekkel, a hasonló ügyekben kialakult bírói gyakorlattal, továbbá az elbíráláskor uralkodó ár- és értékviszonyokkal. Mindez azt is jelenti, hogy a II. rendű alperes alap nélkül kérte a megítélt nem vagyoni kártérítés leszállítását, de nem vezetett eredményre a III. rendű felperes fellebbezési kérelmének azon része sem, amelyben 28 000 000 Ft-ot meghaladó nem vagyoni kártérítés megállapítását kérte, a kifejtett okok miatt ugyanis sem a megítélt összegek leszállítására, sem pedig a III. rendű felperest megillető nem vagyoni kártérítés további emelésére nem volt törvényes lehetőség.

[48] A II. rendű alperes vagyoni kártérítési kereseteket érintő fellebbezése kapcsán a felperesek mindenekelőtt azt kifogásolták, hogy a II. rendű alperes meg nem engedett módon változtatta meg az ellenkérelmét. Ezzel az érveléssel azonban az ítéltábla túlnyomórészt nem értett egyet. A II. rendű alperes ugyanis a 18. sorszámu írásbeli ellenkérelmének 12. oldalán az összes vagyoni kártérítési tétel esetében világossá tette, hogy vitatja a felperesek összecszerűséggel kapcsolatos valamennyi tényállítását. Az a körülmény tehát, hogy ezt a nyilatkozatát az egyes vagyoni kártérítési igényeknél már külön-külön nem ismételte meg, nem jelenti azt, hogy az összecszerűséggel kapcsolatban egyes kereseti tényállításokat nem vitatott. Utal az ítéltábla arra is, hogy a Pp. 7. §-a (1) bekezdésének 2021. január 1. napjától hatályos 4. pontja szerint a kereseti tényállításokra vonatkozó ellenkérelembeli nyilatkozatok esetleges megváltoztatása önmagában akkor sem minősült

volna ellenkérelem-változtatásnak, ha a II. rendű alperes valóban változtatott volna ezeken a nyilatkozatain. Erre tekintettel nem volt tiltott ellenkérelem-változtatás az, hogy a II. rendű alperes a fellebbezésében vitássá tette a III. rendű felperessel kapcsolatos ápolási, gondozási, háztartási többletfeladatok elvégzését, a többletpelenka megvásárlásának tényét, a rehabilitációs eszközök használatát, valamint a gyógypedagógiai, TSMT és DSGM kezeléseken való részvételt. Ebben a körben tehát nem volt akadálya a II. rendű alperes által benyújtott fellebbezés érdemi elbírálásának.

[49] Arra ugyanakkor a felperesek már helyesen hivatkoztak, hogy a II. rendű alperesnek az elsőfokú eljárás során nem volt olyan jogállítása, amelyben úgy érvelt volna, hogy a felperesek megsértették a kárenyhítési kötelezettségüket azzal, hogy a 217/1997. (XII.01.) Korm. rendelet alapján nem igényeltek utazási költségtérítést. Erre elsőként csak a fellebbezésében hivatkozott, amellyel megváltoztatta a jogállításait, ezzel pedig a Pp. 7. §-a (1) bekezdésének 2021. január 1. napjától hatályos 4. pontja értelmében ellenkérelem-változtatást hajtott végre. Figyelemmel azonban arra, hogy az ellenkérelem-változtatásnak a Pp. 373. §-ának (3) bekezdésében írt feltételei nem álltak fenn, azt az ítéltábla a Pp. 373. §-ának (1) bekezdése alapján elutasította.

[50] Az elsőfokú bíróság a tényállást a vagyoni kártételek tekintetében is a bizonyítékok logikus és okszerű mérlegelésével helyesen állapította meg, továbbá – a fellebbezéssel érintett körben – minden egyes vagyoni kárigénnyről jogszerű döntést hozott. Az ítéltábla maradéktalanul egyetért az általa e körben kifejtett indokolással is, amelyet nem kíván megismételni, a II. rendű alperes fellebbezésének tükrében ugyanakkor az alábbiakat emeli ki.

[51] Bár a II. rendű alperes az ápolási-gondozási és a háztartási többletköltségek vonatkozásában is hivatkozott a Kúria BH2022.123. számon közzétett, Pfv.III.20.566/2021/5. számú ítéletére, e határozatot ebben az esetben is tévesen értelmezte. Az ítélet [39] pontjában ugyanis a Kúria úgy fogalmazott, hogy „... nem csupán az egészségkárosodott gyermek ápolásával és gondozásával kapcsolatos többletfeladatok indokoltsága, de e tevékenységek időszükséglete is olyan körülménynek minősül, amelynek megállapításához [...] különleges szakértelemre van szükség. Ugyanakkor az, hogy az erre tekintettel járadékigényt érvényesítő hozzátartozó az általa megjelölt fenti tevékenységeket valóban elvégzi-e, s ha igen, milyen időtartamban, már olyan ténynek tekinthető, amely a perben egyéb módon bizonyítandó. Ezzel együtt, mivel a gyermek személye körüli teendők időszükséglete teljes pontossággal nem határozható be, a szükséges humán-erő-ráfordítás értékének a meghatározása végeredményben [...] mérlegeléssel történhet (Kúria Pfv.III.20.210/2017/4.). E döntés sem lehet azonban önkényes, és meg kell felelnie a [...] mérlegeléssel szemben támasztott követelményeknek.” Mindez azt jelenti, hogy a Kúria nem azt követelte meg az egészségkárosodott gyermeket ápoló-gondozó szülőktől, hogy a szakértő által a gyermekük ápolásához-gondozásához szükségesnek tartott időtartam minden percét tanúkkal vagy más arra alkalmas módon igazolják le, ez ugyanis nyilvánvalóan lehetetlen feladat lenne, hiszen – ahogy arra a felperesek helyesen rámutattak – nincs olyan tanú, aki közvetlen tudomással bírna a felperesek életének minden napjáról és minden percéről. Ezzel szemben a Kúria csupán azt írta elő, hogy a bíróságok folytassanak le bizonyítást a sérült gyermekekre fordított tevékenységek elvégzésére és időtartamára nézve, majd a beszerzett adatok szabad, de nem önkényes mérlegelésével döntsék el, hogy a szülők valóban elvégzik-e a szakértő által szükségesnek tartott tevékenységeket, és ha igen, abban az időtartamban végzik-e el ezeket, amelyet a szakvélemény tartalmaz.

[52] Márpedig az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítás alapján az ítéltáblának a legcsekélyebb kétsége sem volt abban a tekintetben, hogy az I. és a II. rendű felperesek igenis elvégzik azokat az ápolási-gondozási és háztartási többletfeladatokat, amelyeket a III. rendű felperes egészségkárosodása indokol. Mindezt nemcsak a 2021. december 13. napján megtartott tárgyaláson kihallgatott tanúk egybehangzó vallomásai, hanem a 177. sorszámú szakvélemény is megerősítette. Az orvosszakértők ugyanis elvégezték a III. rendű felperes személyes vizsgálatát, amelynek eredményeként nem számoltak be olyan körülményekről, amelyek arra utalnának, hogy a III. rendű felperes elhanyagolt állapotban lenne vagy bármiben is hiányt szenvedne. Épp ellenkezőleg: a szakvéleményük 7. oldalán úgy fogalmaztak, hogy a gyermek jó általános állapotban van, a 18-19. oldalon pedig azt írták, hogy amennyiben a szülők nem végeznék el a III. rendű felperes fejlesztéséhez szükséges átmozgatásokat, masszírozást, továbbá nem hordanák őt rendszeresen kezelésekre, a gyermek teljesen ágyhoz kötött lenne, minimális mozgásfunkciókkal és rögzült ízületekkel rendelkezne. Mindez azt jelenti, hogy az I. és a II. rendű felperesek eleget tettek a bizonyítási kötelezettségüknek, mert igazolták az általuk elvégzett ápolási-gondozási és háztartási többletfeladatok eredményét: azt, hogy a III. rendű felperes a körülményekhez képest jó állapotban van és mindent megkap, amire az adott körülmények között szüksége lehet. Márpedig mindezt csak úgy tudták megvalósítani, ha elvégzik az aggálymentes orvosszakértői véleményben kimutatott ápolási-gondozási és háztartási többletfeladatokat, méghozzá az ott írt időtartamban, amelyet közvetve a 2021. december 13. napján megtartott tárgyaláson kihallgatott tanúk is megerősítettek. Mindezt nem tette kétségessé C. I.-né tanú azon vallomása, hogy a gyermek esetenként tápszert is kap, mint ahogy az sem, hogy az I. és a II. rendű felpereseknek a III. rendű felperes mellett gondoskodniuk kell a három egészséges gyermekükről is, ez utóbbiak gondozásában ugyanis a tanúk vallomásai szerint a nagyszülők is részt vesznek. Erre tekintettel a II. rendű alperes alap nélkül kérte az ápolási-gondozási és háztartási többletköltségek leszállítását.

[53] Az I. és a II. rendű felperesek a II. rendű alperes által kifogásolt Berodual és Actil Duo gyógyszerekből csupán 2-2 db ellenértékét követelték mindösszesen 1871 Ft + 1482 Ft összegben. Ilyen mennyiségben pedig ezek a gyógyszerek az aggálymentes orvosszakértői vélemény szerint indokoltak voltak, mert korábban a III. rendű felperes a II. rendű alperes miatt kialakult nyelési nehezítettsége folytán igenis szenvedett félrenyeléses eredetű tüdőgyulladásban és alsó légúti hurutban, ezért e gyógyszerek ellenértékét köteles megtéríteni az I. és a II. rendű felpereseknek. A felperesek helyesen mutattak rá arra is, hogy az általuk megtéríteni kért gyógyszerek adagolását (kiváltott mennyiségét) a keresetlevélhez csatolt betegút, a keresettel érintett gyógyhatású készítmények adagolását (kiváltott mennyiségét) pedig a keresetlevélhez csatolt patikai igazolások bizonyították. Azt ugyanakkor, hogy ezek a készítmények ebben a mennyiségben indokoltak voltak, az orvosszakértői vélemény támasztotta alá. Erre tekintettel a II. rendű alperes fellebbezése ebben a körben sem volt alapos.

[54] Azt, hogy a III. rendű felperes ellátáshoz a térítésmentesen kapott pelenkákon felül napi 2 db pelenka szükséges, az orvosszakértői vélemény igazolta, azt pedig, hogy ezeket a többletpelenkákat az I. és a II. rendű felperesek valóban beszerezik, C. I.-né tanúvallomása bizonyította (153. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 6. oldalának 3. bekezdése). A rehabilitációs eszközök használatának tényét egyrészt a 177. sorszámú orvosszakértői vélemény idézett részei, másrészt pedig a 2021. december 13. napján megtartott tárgyaláson kihallgatott tanúk vallomása támasztotta alá. A mosási és ruhakopási

többletköltségek összege a II. rendű alperes fellebbezési érvelésével szemben nem számítható ki pontosan, erre vonatkozó módszert a II. rendű alperes sem adott elő. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság ebben a körben jogszerűen alkalmazott általános kártérítést, amelyet – az eset körülményeinek mérlegelésével – arányos összegben határozott meg. A II. rendű alperes azon érvelése pedig, amely szerint a ruhák és ágyneműk szennyeződését a III. rendű felperes nyelési nehezítettsége, inkontinenciája és folyamatos nyálcsorgása ellenére egy egyszerű előkével meg lehetne előzni, minden alapot nélkülöz. Erre tekintettel a fellebbezés a pelenkák és a rehabilitációs eszközök többletköltsége, valamint a mosási és ruhakopási többletkiadások körében sem foghatott helyt.

[55] Az I. és a II. rendű felperesek a 200. sorszámú beadványukhoz csatolt okiratokkal igazolták, hogy a III. rendű felperest 2018. december 31. után is hordták gyógypedagógiai kezelésre és 2016. december 31. után vitték TSMT kezelésre, a DSGM kezelés ellenértékét ugyanakkor csak a II. rendű alperes fellebbezésében jelzett időtartamig követelték. Azt, hogy a III. rendű felperes az okiratokban írt rendszerességgel ténylegesen meg is jelent a kezeléseken, egyrészt az egyes terápiákra vonatkozó igazolások, másrészt pedig a 177. sorszámú orvosszakértői vélemény azon része támasztotta alá, amely szerint a III. rendű felperes sokkal rosszabb állapotban lenne, ha nem vett volna részt rendszeresen ezeken a kezeléseken. Ezért a II. rendű alperes fellebbezése ebben a körben sem volt eredményes.

[56] Kétségtelen, hogy az orvosszakértői vélemény szerint a III. rendű felperest elvileg mozgáskorlátozottak szállítására alkalmas tömegközlekedési eszközön is lehetne szállítani. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy az I. és a II. rendű felperesek szükségtelen és indokolatlan módon szállították őt személygépkocsival. Ennek oka először is az, hogy a III. rendű felperes állapota – az I. és a II. rendű felperesek nyilatkozatai, valamint a kihallgatott tanúk ezzel egybehangzó vallomásai szerint – visszatetszést kelt a kívülállókban, amely nyilvánvalóan kellemetlen, kényelmetlen, majdhogynem megalázó helyzetbe hozná a tömegközlekedő felpereseket. Márpedig a legkevesbé sem várható el tőlük, hogy ennek kitegyék saját magukat és a II. rendű alperes hibájából ilyen állapotba került gyermeküket. Másodszor: köztudomású tény, hogy a hazai tömegközlekedésben csak szórványosan fordulnak elő mozgáskorlátozottak szállítására alkalmas járatok, azt pedig a II. rendű alperes nem igazolta, hogy a felperesek által használt útvonalakon ezek az eszközök már elérhetőek. Mindezek miatt a fellebbezése az üzemanyag- és a kíséreti többletköltség tekintetében sem volt alapos.

[57] Nem igazolta a II. rendű alperes azt sem, hogy az I. rendű felperes a perrel érintett káresemény hiányában sem tudott volna szert tenni jövedelemre azon időszakban, amíg a legkisebb gyermeke beteg volt. C. I.-né tanúvallomása ugyanis alátámasztotta, hogy a nagyszülők részt vesznek az egészséges gyermekek felügyeletében, így nem lett volna akadálya annak, hogy az I. rendű felperes a legkisebb gyermekét egy-egy ilyen jellegű megbetegedés esetén a nagyszülőkre bízva, továbbá a gyermekfelügyeletet maguk a szülők is meg tudták volna oldani szabadságolás útján. Ezért a II. rendű alperes fellebbezése ebben a körben sem vezetett eredményre.

[58] Alap nélkül kérte a II. rendű alperes az I. és a II. rendű felperesek kötelezését arra is, hogy évente igazolják a III. rendű felperes egészségi állapotát a kártérítési járadék kifizetéséhez. Az aggálymentes orvosszakértői vélemény szerint ugyanis a III. rendű felperes

állapota kialakult, abban javulás nem várható, ezért a gyermek egészségi állapotának évenkénti igazolása szükségtelen kötelezettség lenne.

[59] A részben megváltoztatott érdemi döntés folytán módosult az elsőfokú perérték és a felek pernyertességének aránya. A felemelt nem vagyoni kártérítési keresetre tekintettel az elsőfokú perérték mindösszesen 81 486 808 Ft lett, amelyből a vagyoni kárigények perértéke – az elsőfokú ítéletben kifejtett helyes indokok miatt – 13 486 808 Ft-nak, a nem vagyoni kárigények perértéke pedig 68 000 000 Ft-nak felelt meg. Ehhez képest a felperesek mindösszesen 75 878 364 Ft perérték erejéig lettek pernyertesek, amelyből a vagyoni kárigények perértéke – az elsőfokú ítéletben kifejtett helyes indokok miatt – 11 878 364 Ft, a nem vagyoni kárigények perértéke pedig 64 000 000 Ft volt. A felek pernyertességi arányának kiszámítása során ugyanakkor nemcsak ezt kellett figyelembe venni, hanem azt is, hogy az ítéltábla a III. rendű felperes nem vagyoni kártérítési keresetének összecszerúságát bírói mérlegelés alapján állapította meg, az általa követelt összeg pedig nem volt nyilvánvalóan eltúlzott. Ezért a felperesek érvelésével egyezően ebben a körben valóban alkalmazni kellett a Pp. 83. §-ának (3) bekezdését. Az alaptalannak bizonyult vagyoni kártérítési keresetek összecszerúságát azonban nem bírói mérlegelés alapján kellett megállapítani, ezért ezt a szabályt ebben a körben nem lehetett alkalmazni. Mindezekre tekintettel a Pp. 83. §-ának (2) és (3) bekezdései alapján a felek pernyertességi arányát úgy kellett kiszámítani, mintha a felperesek a nem vagyoni kártérítési keresetüket eleve a nekik megítélt összegben terjesztették volna elő. Ez azt jelenti, hogy a 81 486 808 Ft elsőfokú perértékből ki kellett vonni a nem vagyoni kártérítési kereset elutasított részét, azaz 4 000 000 Ft-ot, és a pernyertességi arányt az így kapott 77 486 808 Ft, valamint a felpereseknek megítélt 75 878 364 Ft perérték összevetésével kellett kiszámítani. Erre tekintettel az elsőfokú eljárás során a felperesek 97,92%-ban, a II. rendű alperes pedig 2,08%-ban lett pernyertes.

[60] A felperesek az elsőfokú eljárásban a jogi képviselőjük munkadíját előlegezték meg, amelynek összegét az ítéltábla az elsőfokú bírósággal egyezően az R. 3. §-ának (2) bekezdésében írt mérték kétszeresében határozta meg [R. 3. §-ának (6) bekezdése], hiszen értékelni kellett az ügy kiemelt bonyolultságát, valamint a kifejtett jogi képviseleti tevékenység gondosságát és magas színvonalát. Erre tekintettel a II. rendű alperes fellebbezése ebben a körben sem volt alapos. Mindez azt jelenti, hogy a felperesek jogi képviselőjének munkadíja 7 748 680 Ft + áfa, azaz 9 840 824 Ft volt. Ezen felül a felperesek előlegezték meg a jogi képviselőjük utazási költségét is, amely – az elsőfokú ítélettel egyezően – 256 200 Ft-ot tett ki. Így a felperesek elsőfokú perköltsége 10 097 024 Ft lett, amelyből a pernyertességük arányában 97,92%, azaz 9 887 006 Ft megtérítését követelhatték a II. rendű alperestől.

[61] A II. rendű alperes – ugyancsak az R. 3. §-ának (2) bekezdésében írt mérték kétszeresének megfelelő összegben – a jogtanácsosának munkadíját előlegezte meg, amely 7 748 680 Ft-ot tett ki. Ezen felül a jogalaphoz kapcsolódóan 500 000 Ft szakértői díjat is megelőlegezett, ezt azonban nem háríthatta át a felperesekre még részben sem, hiszen a jogalap megállt. Erre tekintettel a II. rendű alperes a pernyertességének arányában, azaz 2,08%-ban csak a jogi képviselői munkadíj megtérítésére tarthatott igényt, amely 161 173 Ft-nak felelt meg. Az egymással szemben fennálló perköltség-igények összevetése után a felperesek a II. rendű alperestől 9 725 833 Ft elsőfokú perköltség megtérítését követelhatték volna. Ehelyett a fellebbezésükben csupán 6 500 000 Ft perköltségre tartottak igényt, így a fellebbezési kérelemhez kötött ítéltábla erre az összegre emelte fel a II. rendű alperes által a felperesek mint egyetemleges jogosultak részére fizetendő elsőfokú perköltséget.

[62] A felperesek a fellebbezésükben kérték a beavatkozó marasztalását is a beavatkozással felmerült elsőfokú perköltségükben. E fellebbezési kérelem elbírálása során az ítéltábla abból indult ki, hogy nincs olyan jogszabály, amely alapján az ítélet anyagi jogerőhatása kihatna a beavatkozó, azaz felelősségbiztosító és a felperesek, azaz a károsultak közötti jogviszonyra. Nem tekinthető ilyennek az 1959. évi Ptk. 559. §-ának (4) bekezdése és a Polgári Törvénykönyvről szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:474. §-ának (3) bekezdése sem, e jogszabályi rendelkezések ugyanis csak a II. rendű alperes, azaz a biztosított és a beavatkozó, azaz a felelősségbiztosító egymás közti jogviszonyát érintik, így nem változtatnak azon az általános szabályon, hogy a felperesek, azaz a károsultak közvetlenül nem érvényesíthetnek igényt a beavatkozóval, azaz a felelősségbiztosítóval szemben [1959. évi Ptk. 559. §-ának (2) bekezdése, Ptk. 6:473. §-ának (1) bekezdése]. Erre tekintettel a beavatkozó nem tekinthető önálló beavatkozónak (Kúria BH2019.274. szám alatt közzétett Pfv.I.20.826/2018/9. számú határozata). Ezért a felperesek a Pp. 90. §-ának (2) bekezdése alapján csak a beavatkozással felmerült perköltségük megtérítését követelhetnék a beavatkozótól. Ilyen címen azonban az elsőfokú eljárás során nem számítottak fel perköltséget a beavatkozóval szemben, hiszen e perköltségigényüket a Pp. 81. §-ának megfelelően nem jelezték, annak összegét nem jelölték meg, és annak indokait sem adták elő, így a fellebbezésük ebben a körben nem volt alapos. E fellebbezési kérelem ugyanakkor abban az esetben sem foghatott volna helyt, ha e perköltségüket felszámították volna, a beavatkozó ugyanis az elsőfokú eljárás során szinte kivétel nélkül mindig csatlakozott a II. rendű alperes által előadott nyilatkozatokhoz, így nem okozott többletmunkát a felperesek jogi képviselőjének, ezért a felperesek perköltségigénye vele szemben érdemben sem alapos.

[63] Nem értett egyet az ítéltábla a felperesek fellebbezésének azon részével sem, amelyben mellőzni kérték a beavatkozó részperköltségében őket elmarasztaló elsőfokú ítéleti rendelkezést. A beavatkozó ugyanis a Pp. 90. §-ának (1) bekezdése, valamint a Pp. 90. §-ának (5) bekezdése alapján megfelelően alkalmazandó 83. §-ának (2) bekezdése alapján igényt tarthatott az általa megelőlegezett és felszámított elsőfokú perköltség megtérítésére a II. rendű alperes Pp. 83. §-ának (3) bekezdése alapján kiszámított pernyertességének arányában. A beavatkozó az elsőfokú eljárás során a jogi képviselőjének munkadíját előlegezte meg, amelynek összegét az ítéltábla – az elsőfokú bírósággal egyezően – 1 000 000 Ft + áfa, azaz 1 270 000 Ft-ban határozta meg, ez állt ugyanis arányban a beavatkozó jogi képviselője által kifejtett tevékenységgel [R. 3. §-ának (6) bekezdése]. Ezen összegből a II. rendű alperes pernyertességének arányában 2,08%, azaz 26 416 Ft megtérítését követelhetette a felperesektől, ezért az ítéltábla a felperesek által a beavatkozó részére egyetemlegesen fizetendő elsőfokú perköltséget erre az összegre leszállította.

[64] A II. rendű alperes az állam által előlegezett 644 702 Ft költségből a pervesztességének arányában 97,92%-ot, azaz 631 292 Ft-ot köteles az állam részére megtéríteni, az állam pedig a költségmentes felperesek helyett csak a fennmaradó 13 140 Ft-ot viseli [Pp. 102. §-ának (1) és (6) bekezdései].

[65] A kifejtett okok miatt az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét a Pp. 383. §-ának (2) bekezdése alapján a rendelkező részben írt módon részben megváltoztatta, egyebekben pedig helybenhagyta.

[66] A felperesek fellebbezésének perértéke a per főtárgyát érintő fellebbezési kérelemhez igazodóan 22 000 000 Ft-nak felelt meg, amelyből 18 000 000 Ft perérték erejéig lettek pernyertesek. Mivel azonban a III. rendű felperes bírói mérlegeléssel elbírált nem vagyoni kártérítés iránti keresete nem volt nyilvánvalóan eltúlzott, az ítéltábla a Pp. 83. §-ának (3) bekezdése alapján úgy tekintette, mintha a felperesek eleve csak 18 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés megfizetése érdekében fellebbeztek volna, így őket – ezen perérték alapulvételével – teljes pernyertesnek minősítette. A felperesek a fellebbezésük kapcsán a jogi képviselőjük munkadíját előlegezték meg, amelynek összegét az ítéltábla az R. 3. §-ának (2) és (5) bekezdései, valamint 4/A. §-a alapján 370 000 Ft + áfa, azaz 469 900 Ft-ban határozta meg. Ezen perköltséget a Pp. 83. §-ának (3) bekezdése alapján a pereszes II. rendű alperes köteles megtéríteni a felperesek mint egyetemleges jogosultak részére.

[67] A II. rendű alperes fellebbezésének perértéke 25 510 444 Ft-ot tett ki, amelyből a nem vagyoni kártérítési keresetre 18 000 000 Ft, a vagyoni kártérítési tételekre pedig 7 510 444 Ft jutott. Mivel a fellebbezés nem vezetett eredményre, a felperesek e körben is pernyertesek lettek. A II. rendű alperes fellebbezése kapcsán szintén a jogi képviselőjük munkadíját előlegezték meg, amelynek összegét az ítéltábla az R. 3. §-ának (2) és (5) bekezdései, valamint 4/A. §-a alapján 482 657 Ft + áfa, azaz 612 974 Ft-ban határozta meg. Ezen perköltséget a Pp. 83. §-ának (1) bekezdése alapján szintén a II. rendű alperes köteles megtéríteni a felperesek mint egyetemleges jogosultak részére.

[68] A le nem rótt fellebbezési illetéket az illetékmentes II. rendű alperes helyett az állam viseli [Pp. 102. §-ának (6) bekezdése].

Debrecen, 2023. május 25.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. előadó bíró, Dr. Árok Krisztián s.k. bíró